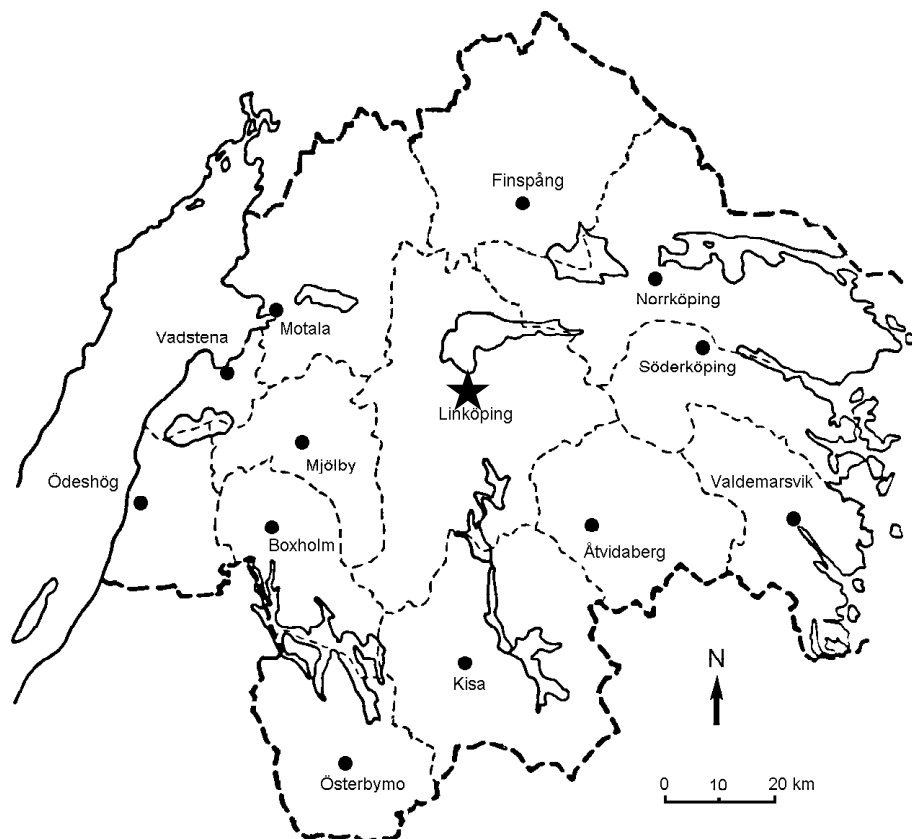

Arkeologisk förundersökning

Stora Torget

RAÄ 153
Linköpings stad och kommun
Östergötlands län

Clas Ternström 2003

Rapport 22:2003

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

Tekniska uppgifter

Fastighet: Stora Torget
Stad: Linköping
Fornlämning nr: RAÄ 153
Kommun: Linköping
Landskap: Östergötland
Ekonomiska kartans blad: 085 57 (8F 5h Linköping)
Koordinater: X6476450 Y1489250 RT90 (2,5 gon V)
Koordinatnät: Linköping lokalt
Höjdsystem: Linköping lokalt

Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr: 220-7430-98
ÖLM dnr: 480/98
ÖLM konto: 6123

Uppdragsgivare: Linköpings kommun,
Kommunledningskontoret
Kostnadsansvarig: Linköpings kommun,
Kommunledningskontoret
Projektledare: Clas Ternström
Personal: Ann-Charlott Feldt och Marie Ohlsén
Fältarbets tid: 1999-04-07--08-18
Total projekttid: 85 timmar

Foto: 1999S-34:1-10
Fynd: Nej

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Rapport 22:2003 © Östergötlands länsmuseum

Grafik: Clas Ternström
Renritning: Annicka Clarmo, Lasse Norr
Grafisk form: Lasse Norr
Tryck: -
Ur allmänt kartmaterial: © Lantmäteriverket dnr 507-99-499

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 14 05 62
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

Stora Torget

Arkeologisk förundersökning

RAÄ 153

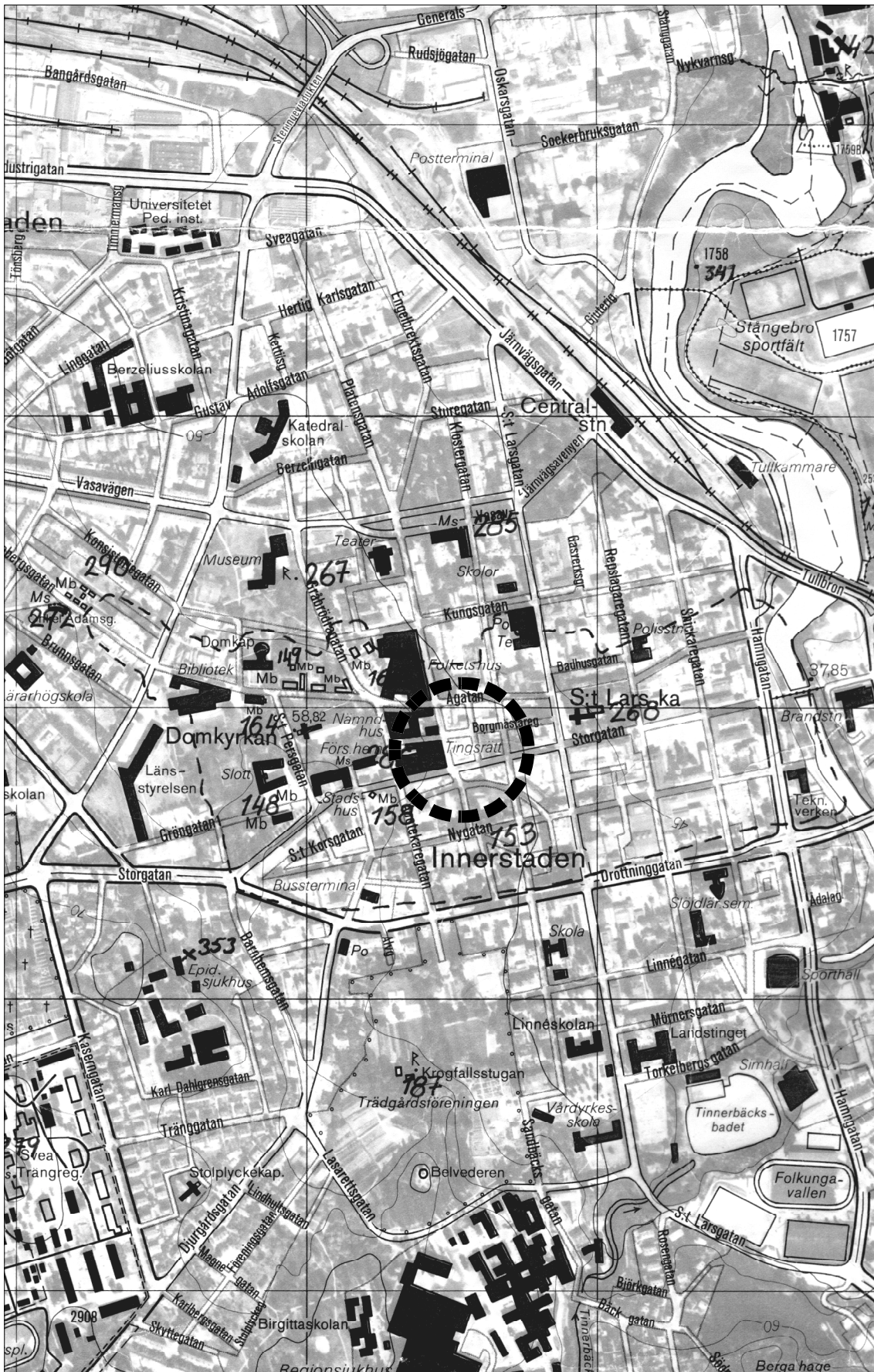
Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum genomförde under perioden 1999-04-07--08-18 en arkeologisk förundersökning med anledning av ombyggnad av Stora Torget i Linköping. Undersökningen genomfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län och på uppdrag av Linköpings kommun. Undersökningen genomfördes som antikvarisk kontroll i samband med ombyggnaden. Vid undersökningen berördes kulturlager i mindre omfattning.

Clas Ternström
antikvarie

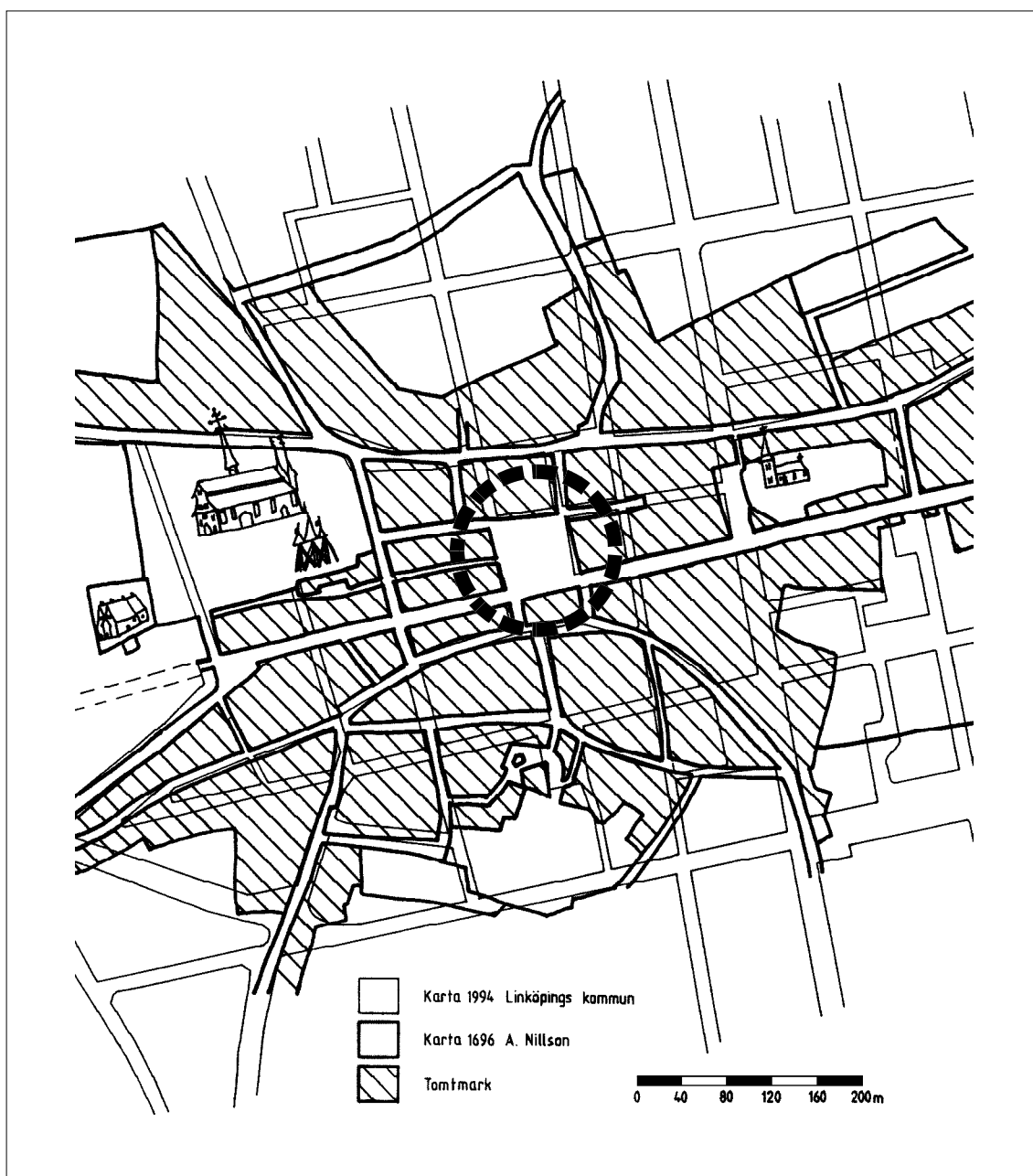

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 57 (8F 5i Linköping) med undersökningsområdet markerat.

Inledning

Östergötlands länsmuseum genomförde under perioden 1999-04-07—08-18 en arkeologisk förundersökning med anledning av ombyggnad av Stora torget i Linköping. Undersökningen genomfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län och på uppdrag av Linköpings kommun, Kommunledningskontoret, vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för undersökning och rapport var Clas Ternström.

Den övervägande delen av ombyggnaden av torget berörde endast beläggning. Det innebar att endast ett djup om 20-30 cm kom att beröras,

Figur 3. Historiskt kartöverlägg över Linköpings stad med 1696 års karta. Stora Torget är markerat. Kartöverlägg Lasse Norr.

dv s endast bärlager eller sättsand. De ledningsdragningar som gjordes lades vad gällde el och tele på 40-50 cm djup. VA-schakt gjordes på ett par ställen till ett djup om ca 2 m. Dessa lades dock i huvudsak i gamla schakt. Målsättningen genom hela projektet var att utnyttja befintliga schakt och kabelgravar, något som fungerade mycket bra. Arkeologiskt blev det mest fråga om en kontroll av att arbetet genomfördes som planerat och att i vissa fall styra arbetet på sådant sätt att möjligheten att fornlämning berördes minimerades.

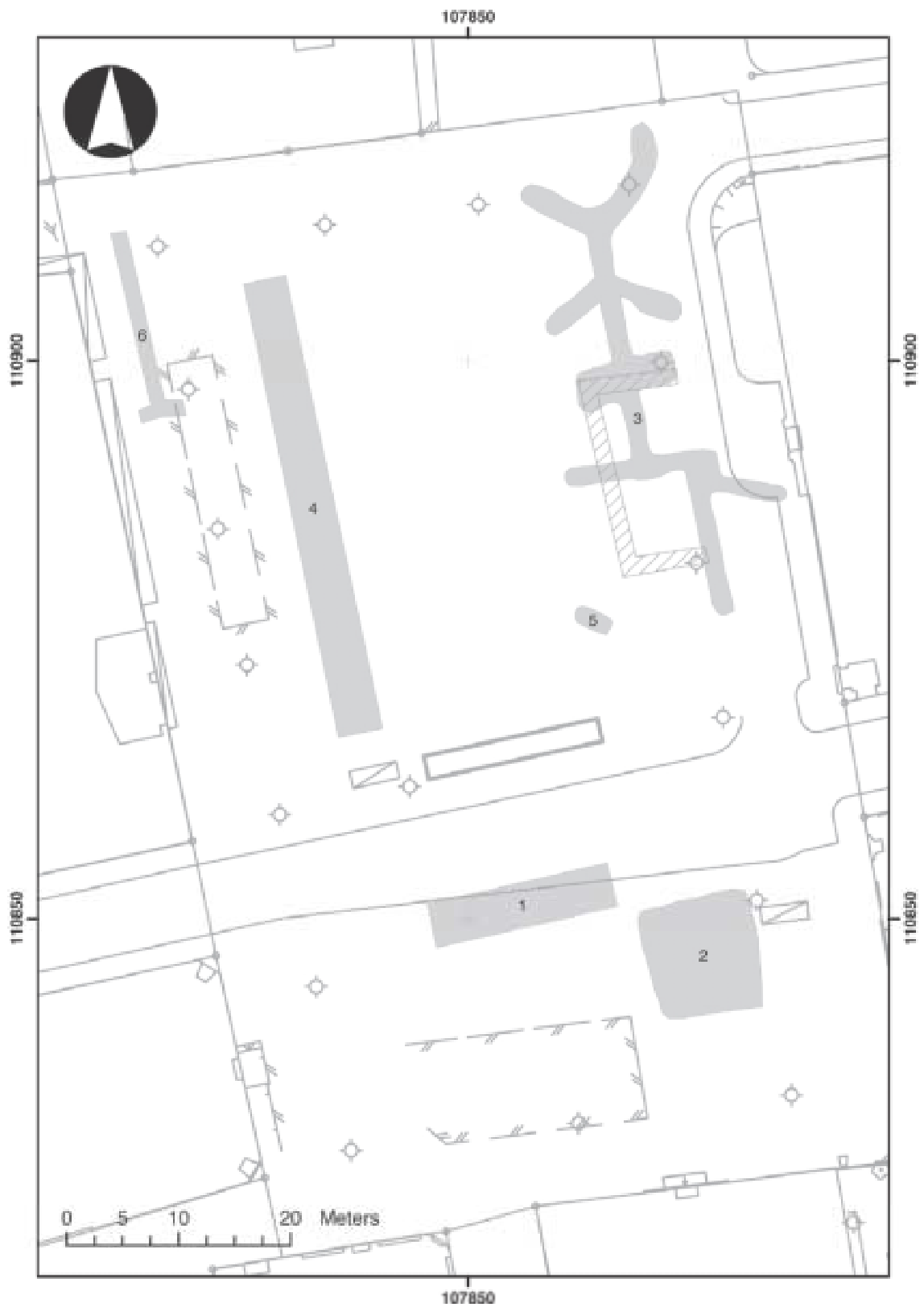
Vid undersökningarnas inledande träffades överenskommelser om arbetets bedrivande med erfarenheter från tidigare undersökningar och schaktningar i och på torget. Arbetet norr om Storgatan kunde ske ner till ett djup om 40 cm utan närvaro av arkeolog. För arbete från 40 cm ner till 60 cm skulle arkeolog informeras om företaget. För arbete djupare än 60 cm skulle arkeolog närvara. Beträffande arbetet söder om Storgatan skulle arkeolog närvara vid arbete djupare än 40 cm. Dessa bestämmelser var preliminära och fungerade som riktmärke för personalen. Kontakten mellan PEAB som hade entreprenaden och Östergötlands länsmuseum fungerade exemplariskt. Huvuddelen av arbetet berörde inte marken djupare än 40 cm.

Områdesbeskrivning, topografi och historik

Stora Torget ligger mitt i det medeltida Linköpings stadsområde, RAÄ 153. Terrängen sluttar svagt åt sydost. Torget har aldrig varit bebyggt, men genomkorsats av en gammal väg samt att gamla Storgatan mynnat ut mitt på torgets västra sida (Eriksson 1987). Den nya Storgatan anlades på 1600-talet. I torgets norra del har det gamla rådhuset legat. Torget har i äldsta tid haft naturlig grusmark som ytbeläggning fram till 1600-talets slut, då torget stendlades.

Tidigare arkeologiska undersökningar

Stora Torget har varit objekt för arkeologiska undersökningar vid ett flertal tillfällen. Resultaten från dessa grävningar är dock svåra att tillgodogöra sig då det saknas rapporter. En av de större undersökningarna genomfördes i Storgatan 1949 av Anders Lindahl (schakt 1, fig 4). Vid denna undersökning påträffades resterna av en handelsbod från 1600-talet. Liknande resultat uppvisades vid en undersökning 1961. En mindre undersökning genomfördes 1966 med okänt resultat. I sydöstra delen av torget undersökte Dagmar Hinze 1983 en yta omfattandes ca 100 m² (schakt 2, fig 4). Vidare undersöktes delar av gamla rådhuset av Jan Ericsson 1980 och schakt för trädplantering och VA framför Filbytergallerian undersöktes 1979 och 1980 (schakt 3, 4, 5 och 6, fig 4). Dessa uppvisade bl a rester efter järnframställning och vidjeflätade hägnader.

Figur 4. Plan över de äldre undersökningarnas schakt. Gamla rådhuset är markerat med snedskraffering.

Syfte och målsättningar

Syftet med det arkeologiska arbetet var att tillse att ingrepp i eventuell fornlämning begränsades. I de fall ingrepp var nödvändiga skulle fornlämningen dokumenteras. Målsättningen var att utifrån schakten skapa en bild av kulturlagens och konstruktionernas datering och karaktär. En målsättning var även att relatera de arkeologiska resultaten till de tidigare genomförda undersökningarna på Stora Torget.

Metod och dokumentation

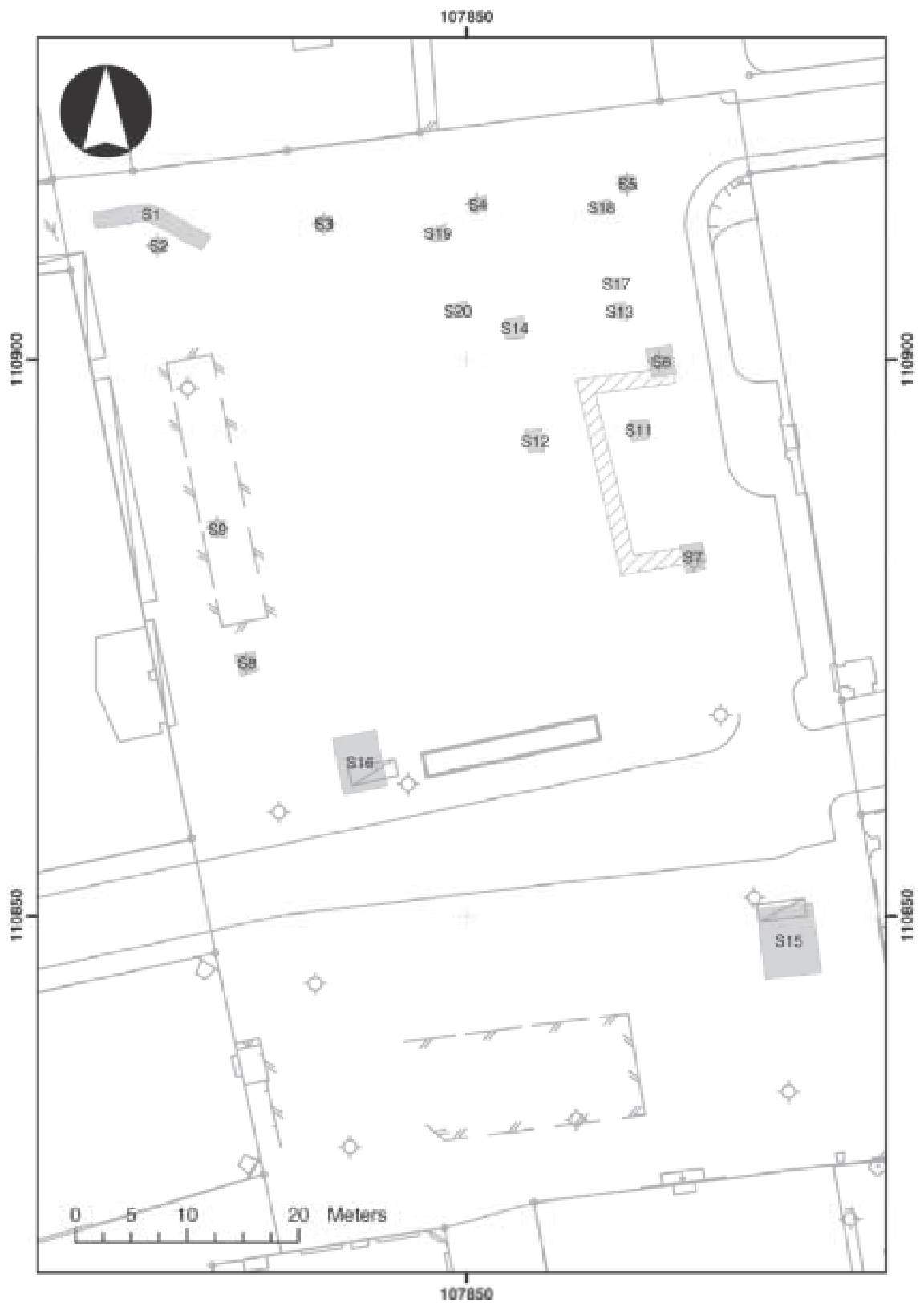
Arbetet genomfördes som schaktövervakning i samband med att arbetet genomfördes. Merparten av grävarbetet genomfördes med maskin, vilket kompletterades med viss handgrävning. Dokumentationen skedde genom upprättande av ritningar, upprättande av beskrivningar samt genom foto-grafering.

Resultat

Inget av schakten på torget innebar några större ingrepp. I de djupa schakt som kom att genomföras framkom profilväggar med orörd stratigrafi. Den utgjordes dock i stor utsträckning av omrörda kulturlager och stenläggningar. I ett av schakten vid gamla rådhuset påträffades dess gamla grundmurar, vilket föranledde justering av placeringen av en belysningsstolpe. I ett flertal schakt framkom stenläggningar på ca 0,3-0,4 m djup. Dessa bedömdes vara sentida. I ett flertal schakt framkom också brandlager, vilka sannolikt härrör från någon av stadsbränderna. I Storgatan lyftes asfalt och bärlager undan och exponerade ett kraftigt brandlager som sannolikt är rester från stadsbranden år 1700. Detta lager ligger kvar.

I övrigt påträffades ingenting som tolkades som några byggnader eller större konstruktioner. De tidigare uppgifterna om att torgytan varit obebyggd kunde verifieras. Under de yngre stenläggningarna påträffades endast omrörda grus- och sandlager, vilket också talar för att torget innan 1600-talets slut inte haft någon egentlig beläggning.

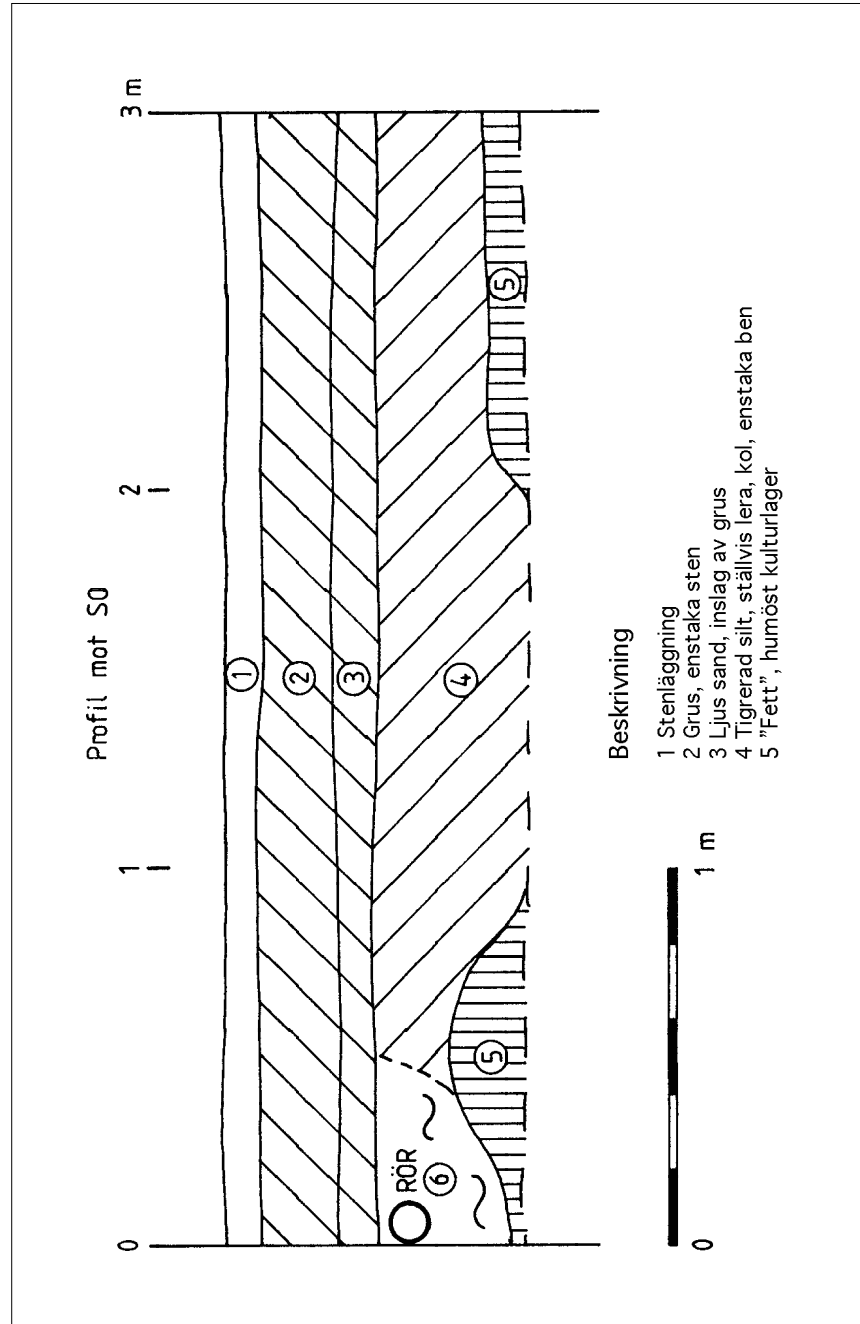
Figur 5. Schaktplan.

Referenser

- Eriksson, J. 1987. Stora Torget – Linköpings historiska kärna. *Linköping 700 år*. Meddelanden från Östergötlands länsmuseum 1987 s 11-28.
- Lindahl, A. 1949. En handelsbod från 1600-talet på Stora Torget i Linköping. *Linköpings Stadsfullmäktiges Handlingar 1949 N:r 15*.
- Ohlsén, M & Ternström, C. 2001. *Utkanten i centrum. Arkeologi i det medeltida Linköpings utkant*. Östergötlands länsmuseum Rapport 102:2001.
- Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv.

Bilagor

Profilirning schakt 1

Profilritning schakt 15

